

Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2023-0433062	Datum opzoeking:	23/05/2023
Referentienummer:	23-8900 Ieperleestr 496E2-1	Zoekdata:	330110496/00E002
Perceel:	330110496/00E002		

Resultaat opvraging perceel gelegen in leper afdeling IEPER 1 AFD, sectie I met perceelnummer 0496/00E002 [330110496/00E002]

Informatievraag: beschermd onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Geen beschermd onroerend erfgoed

Legende

- Cultuurhistorische landschappen
- Archeologische sites
- Stads- en dorpsgezichten
- Monumenten
- Overgangszones

Informatievraag: vastgestelde inventaris onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Historische stadskern van Ieper: (detail zie bijlage)

Legende

- Landschapsatlas
- Historische tuinen en parken
- Houtige beplantingen
- Archeologische zones
- Bouwkundig erfgoed - gehelen
- Bouwkundig erfgoed - relictten

Informatievraag: wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Historische stadskern van leper: Archeologisch (detail zie bijlage)

Legende

■ Historische tuinen en parken	□ Houtige beplantingen
□ Archeologische zones	□ Landschapatlas
■ Bouwkundig erfgoed - gehelen	● Orgels
▲ Bouwkundig erfgoed - relict	

Informatievraag: Unesco werelderfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Belfort-Lakenhal: buffer: (detail zie bijlage)

Legende

□ Bufferzones
□ Kernzones

Welke informatie kan u terugvinden in dit uittreksel?

Beschermd onroerend erfgoed

Onroerend erfgoed wordt beschermd omdat het van grote waarde is voor de gemeenschap. Het moet minimaal in de staat blijven waarin het zich bevond op het moment van de bescherming.

Het onroerend erfgoeddecreet voorziet vier mogelijke beschermingsstatuten;

1. een beschermd monument
2. een beschermd cultuurhistorisch landschap
3. een beschermd stads- of dorpsgezicht
4. een beschermde archeologische site

Geïnteriseerd onroerend erfgoed

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft de expliciete opdracht om al het waardevolle onroerend erfgoed in Vlaanderen te inventariseren. Door de jaren heen zijn er meerdere wetenschappelijke inventarissen opgemaakt over bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed. Daarnaast zijn er ook enkele thematische inventarissen gerealiseerd: over historische tuinen en parken, houtige beplantingen met erfgoedwaarde en orgels.

Geïnteriseerd onroerend erfgoed is opgenomen in een wetenschappelijke inventaris. Zo'n opname heeft geen rechtsgevolgen. Het goed wordt enkel beschreven en gedocumenteerd.

Vastgesteld onroerend erfgoed

De vaststelling van een inventaris is één van de instrumenten die de Vlaamse overheid kan inzetten om onroerend erfgoed te behouden. Hiermee bevestigt de bevoegde minister dat alle erfgoeditems op een vastgestelde lijst erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Bij een vastgesteld item moet de overheid, eigenaar of beheerder rekening houden met bepaalde rechtsgevolgen, die verschillen naargelang de inventaris.

Het onroerenderfgoeddecreet voorziet in de vaststelling van minstens vijf inventarissen:

- De inventaris van het bouwkundig erfgoed
- De landschapsatlas
- De inventaris van de archeologische zones
- De inventaris van houtige beplantingen met erfgoedwaarde
- De inventaris van historische tuinen en parken

Unesco werelderfgoed

De Werelderfgoedconventie van 1972 betracht cultureel en natuurlijk erfgoed dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, te bewaren en te ontsluiten voor toekomstige generaties. Meer dan 190 lidstaten hebben deze Conventie ondertekend. België is sinds 1996 ook partij bij het Werelderfgoedverdrag. Zowel cultureel als natuurlijk erfgoed, als erfgoed dat daarvan een gecombineerde vorm is, kan voor de Werelderfgoedlijst worden voorgedragen. Vlaanderen telt momenteel vijf beschermingen op de Werelderfgoedlijst: een serie van 13 begijnhoven en van 26 belforten, het atelier Plantin-Moretus, de woning Giuette en de volledige Brugse binnenstad.

Informatieverplichting

Iedereen die **een beschermd onroerend erfgoed** verkoopt of verhuurt voor meer dan negen jaar dient in de publiciteit én in de onderhandse en authentieke akte vermelden dat het om een beschermd goed gaat, en wat de precieze rechtsgevolgen daarvan zijn.

Iedereen die **een geïnteriseerd onroerend goed** verkoopt of verhuurt voor meer dan negen jaar, moet dit niet in de publiciteit vermelden, maar wel in de onderhandse en authentieke akte, alsook de precieze rechtsgevolgen die aan de opname verbonden zijn door een verwijzing naar hoofdstuk 4 van het Onroerenderfgoeddecreet op te nemen.

Archeologie

Op percelen die in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site gelegen zijn of die in een archeologische zone gelegen zijn die opgenomen is in de vastgestelde inventaris van archeologische zones dient de archeologieregelgeving te worden nageleefd. Zorg dat je het correcte traject volgt bij vergunningsaanvragen.

Wetgeving

Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014 (Belgisch Staatsblad 17 oktober 2013 en 15 april 2014). Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Meer info

www.onroerenderfgoed.be

Bron vastgoedinfo

Deze opvraging bevat overheidsinformatie verkregen van het Agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert-II-Laan 19, bus 5, 1210 Brussel en Informatie Vlaanderen, Havenlaan 88, 1000 Brussel wat betreft het Grootchalig Referentie Bestand Vlaanderen (GRB).

Bijlage

Informatieaanvraag Onroerend erfgoed

(Referentienummer: 23-8900 Ieperleestr 496E2-1)

Resultaat opvraging perceel gelegen in leper afdeling IEPER 1 AFD, sectie I met perceelnummer 0496/00E002 [33011I0496/00E002]

Vastgestelde inventaris

Vastgestelde archeologische zone: Historische stadskern van leper

Vastgestelde archeologische zone

Beknopte karakterisering

Typologies [steden](#), [stadsomwallingen](#)

Datering [middeleeuwen](#), [nieuwe tijd](#)

Beschrijving

De historische stadskern is een immense en complexe archeologische zone die het resultaat is van een eeuwenlange intense bewoning binnen de stedelijke grenzen, meestal een omwalling. De stadsplattegrond kent een cumulatief karakter en verschillende fasen, met een oude nederzettingkern die soms teruggaat op een vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid. Voor de afbakening is in eerste instantie gekeken naar het 19de-eeuwse gereduceerde kadaster omdat dit de eerste nauwkeurige kadasterkaart is die nog een tijdsbeeld geeft van voor de industrialisering.

Is de aanduiding van

- **leper (leper)** Deze zone omvat de historische stadskern van leper.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11898>

Beschermingsbesluiten

- [Historische stadskern leper - https://id.erfgoed.net/besluiten/5896](https://id.erfgoed.net/besluiten/5896)
Vaststellingsbesluiten

Aanvankelijk waren er verschillende kernen. Die rond de Sint-Pieterskerk was vermoedelijk de vroegste inplanting. Dit *patrocinium* laat toe aan de vroege middeleeuwen te denken. Deze handelsnederzetting was in 1127 al voorzien van een D-vormige omwalling die op de leperlee aansloot (Mus 1998). Iets noordelijker kwam de kern rond de Sint-Maartenskerk tot stand. Dit was of evolueerde tot een grafelijke stichting. Sint-Martinus is immers een *patrocinium*, dat ook op de vroege middeleeuwen wijst. Naderhand werd er een motteheuvel met neerhof ingeplant; een geheel dat op het eind van de 11de eeuw evolueerde en uitbreidde tot een burgerlijke

nederzetting. Tot op heden is voor de omwalling hiervan één bewijs geleverd. Op het kruispunt van de Diksmuidestraat en de De Volsbergestraat-Henri Cartonstraat werd n.a.v. een vondstmelding een gracht en brugconstructie geregistreerd bij rioleringswerken (Dewilde 2015). Andere aanwijzingen kunnen in de percelering gezien worden, o.a. aan de Korte Torhoutstraat (Mus 1998).

Andere kernen gaan tot de 12de of de 13de eeuw terug. Zo ontstond in het tweede kwart van de 12de eeuw de parochie Sint-Jacobs, oostelijk tussen Sint-Pieters en Sint-Maartens. Noordelijker worden de parochies Onze-Lieve-Vrouw ten Brielen in 1196 en Sint-Jan in 1200 voor de eerste maal vermeld. Duidelijk is wel dat de oudste ontwikkeling zich ten oosten van de leperlee situeerde. Pas in de eerste helft van de 13de eeuw werd ook westelijk van de leperlee uitgebreid en werd de vallei ingenomen. De Sint-Niklaasparochie ontstond op de westelijke oever van de leperlee. De kerk was er zeker al vóór 1233. Iets verderop, meer zuidoostelijk, moet de Sint-Kruisparochie gesitueerd worden. Het kerkhof werd in 1277 gewijd. Dichter bij de stad lag het Tempelgebied. Ten zuiden bevond zich Sint-Michiels, waarvan de eerste vermelding vóór 1249 valt. Geleidelijk zou daarna het gebied tussen de verschillende kernen dichtslibben (Van Bellingen e.a. 1993).

Bij de aanleg van de vesten (1214-1248) werd een bepaald gedeelte hieruit gelicht en afgezonderd binnen een omwalling. Zo ontstonden er feitelijke buitenwijken en werd het fenomeen 'voorgeborchten', dat al in de 12de eeuw vermeld werd, geofficialiseerd. Onze-Lieve-Vrouw ten Brielen, Sint-Jan, Sint-Michiels en Sint-Kruis kwamen zo buiten de omwalling te liggen. Sint-Niklaas, een recente stichting, werd wel opgenomen binnen de vesten, het Tempelgebied dan weer niet. Het lijkt erop dat de Tempeliers doelbewust buiten de omwalling zijn gehouden. Het leverde alleszins een rare basisvorm op. Er werd bij de grachtenaanleg wel geprofitteerd van de 'aangeboden' topografie, de lager gelegen gebieden zoals de Boterplas, het 'Ketelquaet', de omwalling van de Sint-Pietersparochie en de omwalling van het neerhof van de Zaalhofmotte. Dit was de motte van de graven van Vlaanderen, opvolger van de motte aan Sint-Maartens en uitgebouwd door Diederik van den Elzas na 1127 op de westelijke oever van de leperlee (Haneca e.a. 2009).

De vier buitenwijken werden in het begin van de 14de eeuw alsnog opgenomen binnen een ruimere omwalling. De 'Uterste Veste' was 7,6 km lang en bestond uit een 18 m brede en 2 m diepe gracht met aan de binnenkant een aarden wal en palissade. Op de uitvalswegen kwamen nieuwe poorten tot stand, zoals de Nieuwe Komenpoort (Van Bellingen e.a. 1993). Deze versterking was onverdedigbaar, maar gaf een gevoel van veiligheid. Archeologisch onderzoek heeft ondertussen aangetoond dat ook de resten van deze wijken nog zeer sprekend kunnen zijn (Van Bellingen e.a. 1993; Van Bellingen 1994). De economische achteruitgang en het beleg van 1383 bezegelden het lot van de 'Uterste Veste' en ook van de parochies Sint-Michiels en Sint-Kruis. Beide kerken werden al in 1384 afgebroken. Het lepers bestuur besliste (onder invloed van de graaf Lodewijk van Male en de hertog van Bourgondië, Filips de Stoute, die hem opvolgde) dat de buitenwijken niet heropgebouwd zouden worden (Mus 1999).

Op het einde van de 14de eeuw maande de Bourgondische hertog Filips de Stoute leper aan de stad krachtadig te versterken. Er werd daarbij teruggefallen op het tracé van de 13de-eeuwse omwalling. De bouw van een stenen stadsmuur, voorzien van torens en poorten en een aarden binnenwal was een gigantische onderneming. In 1409 waren de Bourgondische vesten een feit (Mus, 1983). Ter hoogte van de poorten worden vanaf het einde van de 16de eeuw bolwerken/bastions uitgebouwd (Stubbe e.a. 2003).

Gaandeweg verloor leper aan belang en verwerd tot een stadje van lokaal belang, dat enkel nog een bepaalde interne evolutie kende. Ook hier waren de eerste helft van de 17de eeuw en de tweede helft van de 18de eeuw belangrijk als wederopbouw- en nieuwbouwmomenten voor verschillende religieuze en burgerlijke instellingen. Ook particuliere initiatieven bleven niet uit (Mus 2010).

De ligging van de stad tijdens de opeenvolgende conflicten tussen Fransen en Spanjaarden zorgde ervoor dat leper in de 17de-18de eeuw uitgebouwd werd tot een performante vesting. Vooral Vauban liet imposante versterkingswerken bouwen, die de stadsrand transformeerden in een brede strook van grachten, ravelijnen, bastions, hoornwerken, ... en daarnaast waren ook kazernes, kruitmazijnen en drenkplaatsen nodig (Stubbe e.a. 2003). Herhaalde malen zijn dergelijke resten al aangesneden. Bij verschillende vondstmeldingen aan de Leopold III laan, de Polenlaan, de Pennestraat, de Maarschalk Haiglaan, de Tulpenlaan en het Minneplein was dat het geval. Naderhand deden de Hollanders het vanaf 1817 nog eens over (Mus 2010). Zo verbouwden ze o.a. het Spaans kasteel of citadel, uit de 16de eeuw, dat Vauban vervangen had door het hoornwerk van Antwerpen in het laatste kwart van de 17de eeuw, nog eens ingrijpend.

Oorspronkelijk waren binnen de 13de-eeuwse omwalling slechts een tweetal kloosters gevestigd. Enkel de predikheren en de minderbroeders raakten erin. Andere ordes moesten hun heil zoeken in de buitenwijken. Dit was het geval voor de augustijnen (eremieten), de geschoeide karmelieten, Hemelsdale, de clarissen en enkele begijnhoven. Vanaf de 15de eeuw veranderde de situatie. Verschillende ordes konden *intra muros* meerdere huizen aanschaffen en er refuges inrichten (Stavele-Eversam, augustijnen, Lo, Waasten, Voormezele, Roesbrugge, Mese en Zonnebeke-Nonnebossen). Soms werden ze, zeker na de godsdiensttroebelen, tot serieuze complexen uitgebouwd, zoals die van de ongeschoeide karmelieten, jezuïeten, augustijnen, kapucinessen, benedictijnen (Sint-Jan) en arme klaren. (Simons e.a. 2001; Mus 2010). In de 16de eeuw werd het bisdom leper gecreëerd en kwam het bisschoppelijk paleis tot stand. Daarnaast zijn uiteraard nog hospitalen, godshuizen en andere liefdadigheidsinstellingen het vermelden waard.

Ook de burgerlijke architectuur heeft onmiskenbare sporen nagelaten. Bepaalde gebouwen van de grafelijke en stedelijke administratie, de gildehuizen, de gevangenissen, ... zijn inmiddels al aangesneden (Dewilde e.a. 2000; Dewilde e.a. 2001; Trommelmans 2012). Ook de sporen van de leperse drinkwaterregie mogen hierbij gerekend worden (Dewilde 1996). Bij de noodopgravingen in de leperse binnenstad zijn resten van houten, bakstenen en ijzerzandstenen constructies aangetroffen. Soms kon de versterking van een houten gebouw aangetoond worden. Er komen ook (houten) constructies op bakstenen poeren voor. Daarbij is het onderscheid tussen woon-, werk-, opslag- of handelsruimte zeker niet altijd even duidelijk. In die zin is voortgezet gedetailleerd onderzoek nodig (De Gryse e.a. 2010; Dewilde e.a. 2000; Dewilde e.a. 2001; Dewilde e.a. 2001a & 2001b; Dewilde e.a. 2002; Dewilde e.a. 2003; Gierts e.a. 2012).

Ook zijn al diverse aanwijzingen voor artisanale activiteit aangetroffen. Leerlooierskuipen (Kauwekijnstraat) en steenovens (Westkaai) zijn uiteraard eenduidig (Dewilde e.a. 1997; De Gryse e.a. 2014). Daarnaast zijn tal van ovenstructuren gevonden, die niet nader

kunnen geïdentificeerd worden. Ze kunnen zowel in de lakennijverheid (ververij) als de metaalverwerking thuishoren. Ook zijn er ambachten waarvan de infrastructuur totaal niet gekend is. Zo zijn brouwerijen, vollerijen, ... nog onbekend terrein.

Evaluatie van de bewaringstoestand en motivatie voor de afbakening

Archeologisch onderzoek is in leper eerder traag op gang gekomen. Eenmaal de bal aan het rollen ging, was er echter geen houden meer aan. Het eerste archeologisch onderzoek gebeurde naar een van de torens van de Bourgondische stadsversterking (Mus, 1981). Vanaf 1987 werden op geregelde tijdstippen allerlei werkcontroles uitgevoerd en werd ook de Leeuwentoren, een ander onderdeel van de Bourgondische vesten, onderzocht (Termote 1989; Termote 1990). Het grootschalig onderzoek in de Verdrongen Weide betekende de definitieve bevestiging van het belang dat archeologisch onderzoek voor de geschiedenis van leper in zich droeg. Door de teloorgang van het leperse stadsarchief op 22 november 1914, wordt nu algemeen aangenomen dat archeologisch onderzoek de belangrijkste bijdrage levert voor de verdere studie van de leperse geschiedenis (Haneca e.a. 2009).

Het ecologisch materiaal is goed bewaard en heeft al aanleiding gegeven tot zeer divers onderzoek. Een beperkt aanbod dierenbot, visresten, zaden en vruchten, mijten en parasieten, pollen, ... is inmiddels aangepakt en heeft uitstekende onderzoeksresultaten opgeleverd.

De stedelijke ruimte bewaart sporen van samenlevingen die daar achtereenvolgens aanwezig waren en deze ruimte aan hun noden hebben aangepast. Ze is met andere woorden het resultaat van een complex levenstraject waarbij de invulling veranderlijk was naargelang de sociaal-economische, maatschappelijke en institutionele context. Meer nog dan bij dorpen hebben stadsplattegronden een cumulatief karakter en verschillende fasen. De meeste steden zijn niet als geheel gepland, maar hebben vaak een oude nederzettingkern die teruggaat op een burcht of abdij, een economische infrastructuur of andere. Soms kunnen deze zelfs refereren naar een oudere, vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid.

Het gebruik van de 19de-eeuwse kadasterkaart (gereduceerd kadaster) als bron voor het onderzoek naar de historische gelaagdheid van een stad wordt gesuggereerd omdat deze een tijdsbeeld geeft van net voor de industrialisering en omdat dit de eerste nauwkeurige versie van het kadaster is met perceelsaanduiding. De oorspronkelijke perceelsindeling van een stad is een relatief stabiel element in de plattegrond, die vaak een prestedelijke oorsprong kent. Ondanks de processen van herverdeling blijven oude bezitsgrenzen en straatpatronen toch lang zichtbaar in het stedelijke landschap. De historische stedelijke kernen zijn immense archeologische sites en behoren tot de meest uitgebreide en complexe sites ter wereld, zowel in extensie als in stratigrafie. Tegelijkertijd zijn deze sites door permanente verstedelijking en stedelijke ontwikkeling ter plaatse zwaar bedreigd.

Wat betreft de afbakening wordt er traditioneel van uitgegaan dat de aanwezige versterkingen in de eerste plaats louter defensieve structuren waren en als dusdanig infrastructuur met een zware belemmerende invloed op de stadsontwikkeling. Hieruit volgt de constructie om de stadswallen te beschouwen als grenzen aan de stadsgroei en dus als bepaling van stadsfasen. De stadswallen vormen een belangrijk onderdeel van de stedelijke identiteit en zijn als zodanig actieve componenten en bepalend voor de conceptuele stedelijke ruimte vóór de industriële periode en dus ook betekenisvol als afbakening van de complexe archeologische sites die steden zijn.

Omwille van al deze redenen wordt de grens van de archeologisch complexe en waardevolle ruimte vastgelegd op de buitenste afbakening van de stadsgracht rond de wallen en muren. De grachten bieden bovendien goede bewaringscondities voor organisch stedelijk afval. In een aantal gevallen werden de laatmiddeleeuwse muren tussen de 16de en de 18de eeuw vervangen door bastions en Vaubanversterkingen. De vergelijking met oudere stadsplannen laat echter steeds zien dat deze latere omwallingen ook de volledige laatmiddeleeuwse ruimte omvatten.

Het intekenen van de kernen gebeurde vanuit de ruimste perceelsafbakening en rekening houdend met belangrijke fysieke grenzen. Deze afbakening concentreert zich in de eerste plaats op de begrenzingen die zichtbaar zijn op de kaart, zoals stadsmuren, omwalling, stadsgrachten. Ook de open ruimten tussen de bebouwde kern en strategische elementen, zoals de rivieroever, worden opgenomen. Op deze manier zijn we honderd procent zeker dat de afbakening van de historische stedelijke kernen in Vlaanderen dekkend is voor de volledige zone met complex stadsarcheologisch erfgoed (Tys e.a. 2010).

Bibliografie

Gereduceerde Kadasterkaart van België, Dépôt de la Guerre, uitgegeven in 1845-1855, schaal 1:20.000.

DE GRUYSE J., BONQUET T. & PYPE P. 2010: *Archeologisch onderzoek van de Solidum Terra-site (leper): Zevenhonderd jaar wonen en werken*, Sijsele.

DE GRUYSE & BONQUET T. 2014: *Vestingmuren en baksteenovens langs de Westkaai (leper)*, Ruben Willaert bvba rapport 67, Sijsele.

DEWILDE M. 1996: De middeleeuwse drinkwatervoorziening. In: DEWILDE J. (red.), *800 jaar drinkwatervoorziening in leper*, leper, 4-7.

DEWILDE M. & ERVYNCK A. 1995: *De thuiskomst van Michiel Quaetjens. Archeologie in de Verdrongen Weiden van leper*, leper.

DEWILDE M. & MUS O. 1997: Archeologische vondsten in de Kauwekijnstrat te leper. Aanknopingspunten voor haar vroegste geschiedenis (W.-VI.), *Archaeologia Mediaevalis* 20, 57-59.

DEWILDE M & VANHOUTTE S. 2000: Archeologisch noodonderzoek aan de Gevangenisstraat te leper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 23, 56-57.

DEWILDE M. & VANHOUTTE S. 2001: Archeologisch noodonderzoek aan de Gevangenisstraat te leper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 24, 87.

- DEWILDE M. & VAN BELLINGEN S. 1998: Excavating a Suburb of Medieval Ypres (Belgium). Evidence for the Cloth Industry. In: DEWILDE M., ERVYNCK A. & WIELEMANS A. (eds), *Ypres and the Medieval Cloth Industry in Flanders. Ieper en de middeleeuwse lakennijverheid in Vlaanderen*, *Archeologie in Vlaanderen Monografie 2*, Brussel, 57-76.
- DEWILDE M. & WYFFELS F. 1995: Van akker tot Grote Markt te Ieper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis*, 18, 38-39.
- DEWILDE M. & WYFFELS F. 1999: Archeologisch onderzoek in de Verdrongen Weide te Ieper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 22, 61-62.
- DEWILDE M. & WYFFELS F. 2001a: Archeologisch noodonderzoek aan de Sint-Jacobsstraat en het Guido Gezelleplein te Ieper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 24, 86-87.
- DEWILDE M. & WYFFELS F. 2001b: De XII Apostelen. Archeologisch noodonderzoek langs de Rijselseweg te Ieper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 24, 88.
- DEWILDE M. & WYFFELS F. 2002: Archeologisch onderzoek bij het gerechtsgebouw te Ieper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 25, 54-55.
- DEWILDE M. & WYFFELS F. 2003: Archeologisch noodonderzoek aan de Rijselstraat te Ieper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 26, 108.
- DEWILDE M. & WYFFELS F. 2015: *Vondstmelding in de Diksmuidestraat in Ieper (Ieper, West-Vlaanderen)*, Onderzoeksrapporten Agentschap Onroerend Erfgoed 20.
- GIERTS I., COX L., JANSSENS N. & VAN REMOORTER O. 2012: *Archeologische opgraving Ieper-Merghelynckstraat 3-5-7*, BAAC Vlaanderen Rapport 13, Gent.
- HANCA K., DEWILDE M., ERVYNCK A., BOEREN I., BEECKMAN H., GOEGHEBEUR P. & WYFFELS F. 2009: De 'houten eeuw' van een Vlaamse stad. Archeologisch en dendrochronologisch onderzoek in Ieper (prov. West-Vlaanderen), *Relicta. Archeologie, Monumenten & Landschapsonderzoek in Vlaanderen* 4, 99-134.
- MUS O. 1981: Opgraving van een middeleeuwse toren van de Ieperse vesting, *Archaeologia Mediaevalis* 4, 22-24.
- MUS O. 1983: De eerste fase van het Iepers herstelprogramma na het beleg van 1383. In: VYNCKIER R. (red.), *Ieper Tuindag. Zesde eeuwfeest. Een bundel historische opstellen*, Ieper.
- MUS O. 1985: De Geboorte van een Marktplaats. In: *De Ieperse markt Een historisch fenomeen*, Ieper.
- MUS O. 1998: L'évolution de la ville d'Ypres depuis l'origine jusqu'à 1400. In: DEWILDE M., ERVYNCK A. & WIELEMANS A. (eds.), *Ypres and the Medieval Cloth Industry in Flanders. Ieper en de middeleeuwse lakennijverheid in Vlaanderen*, *Archeologie in Vlaanderen*. Monografie 2, Brussel, 57-76.
- MUS O. 1999: Het beleg van Ieper in 1383. De vernieling van de buitenwijken en de gevolgen voor de binnenstad en de bewoners ervan. In: OPSOMMER R. (ed.), *Van Ieperse scholen en lenen, schilderijen en criminelen uit velerlei eeuwen*, Ieper.
- MUS O. (red. TRIO P. m.m.v. ALLEMON J., DE SMET M. & DEWILDE J.) 2010: *De geschiedenis van de middeleeuwse grootstad Ieper. Van Karolingische villa tot de destructie in 1914*, Ieper.
- SIMONS W. & TRIO P. 2001: Begijnen, begarden en tertiariissen in het middeleeuws Ieper, *Jaarboek voor middeleeuwse geschiedenis* 4, 118-167.
- STUBBE L., DENDOOVEN D., TERMOTE J. & VANDERGHOTE Ph. 2003: *Vesting Ieper Wandeling in een historisch landschap*, Antwerpen.
- TERMOTE J. 1989: De leeuwentoren in Ieper. Een bijdrage tot het onderzoek van de Bourgondische stadsversterkingen in Kust-Vlaanderen, *Westvlaamse Archaeologica* 5.1, 17-19.
- TERMOTE J. 1990: Het stadsarcheologisch onderzoek te Ieper in 1988-1989, *Westvlaamse Archaeologica* 6.3, 65-78.
- TROMMELMANS R. 2012: *Archeologische opgraving Ieper Lakenhalle Basisrapport* (Ingelmunster).
- TYS D., BUYLE E., VERDURMEN I. & CANTERS F. 2010. *Vectorisering en karakterisering van nederzettingkernen op basis van het zgn. 'gereduceerd kadaster'*, SKAR-Rapport 5, Brussel.
- VAN BELLINGEN S. & DEWILDE M. 1994: Noodonderzoek in de Verdrongen Weiden te Ieper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 17, 50-52.
- VAN BELLINGEN S. & DEWILDE M. 1994: De verdwenen Sint-Michielswijk te Ieper (prov. West-Vlaanderen). Interimverslag 1994, *Archeologie in Vlaanderen* IV, 149-167.
- VAN BELLINGEN S., DEWILDE M. & MUS O. 1993: De verdwenen Sint-Michielswijk te Ieper (prov. West-Vlaanderen). Interimverslag 1993, *Archeologie in Vlaanderen* III, 255-280.
- VERDEGEM S., VERVOORT R., TOMBEUR L. & DE SMAELE B. 2013: *Resten van vesten te Ieper (Maarschalk Frenchlaan, Rudyard Kiplinglaan, Gildenstraat)*, ADEDE Archeologisch Rapport 32, Gent.

Waarden

Is aangeduid als

- **leper (leper)** Deze zone omvat de historische stadskern van leper.

Omvat

- **Sint-Janstraat, Sint-Niklaasstraat (leper)** In het kader van de uitvoering van een nieuwbouwproject op enkele percelen gelegen langs de Sint-Niklaasstraat en de Sint-Jansstraat te leper voerde een team archeologen van Monument Vandekerckhove nv een archeologische prospectie uit op het terrein.
- **Haiglaan 178 (leper)** Naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te leper Haiglaan 178, gelegen binnen een archeologische zone, werd het gebied onderworpen aan een archeologisch onderzoek.
- **Hoge Wieltjesgracht (leper)** Tijdens de opgraving hebben de oudste sporen betrekking tot de eerste bebouwing van het kloostercomplex van de Minderbroeders in de 13de eeuw. De sporen omvatten voornamelijk muren, maar ook funderingen, kuilen, een oven en een oude werkvloer. Enkele postmiddeleeuwse structuren zijn een riool, een waterput en een kelder of een beerput.
- **Hommelhofstraat 17A (leper)** Naar aanleiding van de bouw van twee woningen werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.
- **Masscheleinlaan, Minneplein, Nijverheidstraat, Slachthuisstraat, Surmont de Volsberghestraat, Veemarkt (leper)** Doorheen de verschillende zones werden restanten van middeleeuwse en laatmiddeleeuwse aanwezigheid vastgesteld in de vorm van overblijfselen van woonhuizen, mestkuilen en kuilen, waterafvoerinstallaties.
- **Ypermanstraat 26 (leper)** Naar aanleiding van de bouw van zes wooneenheden met bijhorende carports en de aanleg van verharding en de voorafgaande sloop van de bestaande bebouwing, werd een landschappelijk bodemonderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.
- **Janseniusstraat 10 (leper)** Naar aanleiding van de bouw van een meergezinswoning met vier wooneenheden werd een archeologische opgraving uitgevoerd. In een eerste werkput werden muurresten aangetroffen die afkomstig zijn van het voormalige bisschoppelijke paleis uit 17de eeuw. In de tweede werkput werden op het niveau van de moederbodem verschillende kuilen aangetroffen.
- **Kaaistraat 17 (leper)** De aangetroffen sporen tijdens de vlakopgraving duiden op een bewoningsgeschiedenis die minstens teruggaat tot de late middeleeuwen. De oudste aanwezigheid dateert uit de 11de - 13de eeuw in de vorm van een open riool. Langs de noordelijke zijde van het plangebied werd een monumentale muur aangetroffen waarbij het waarschijnlijk om de zuidelijke muur van de Sint- Nikolaaskapel gaat. Ook de aangetroffen massieve bakstenen waterput kan mogelijk in verband gebracht worden met deze fase.
- **Meenseweg, Zonnebeekseweg (leper)** Tijdens de terreinevaluatie werden in totaal 21 spoornummers uitgeschreven. De relevante archeologische sporen betreffen greppels, grachten, kuilen, een muur en een bomkrater. Anderzijds werden ook recente antropogene verstoringen aangesneden.
- **Oude Houtmarktstraat 7 (leper)** Naar aanleiding van de constructie van een nieuw appartementsgebouw werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.
- **Poperingseweg (leper)** Er stonden werken gepland waarvoor archeologisch vooronderzoek vereist was, bestaande uit de oprichting van twee nieuwbouwgebouwen ter hoogte van twee te slopen bestaande gebouwen. Het grootste bestaand gebouw was volledig onderkelderd.
- **Rijseleweg 80 (leper)** Tijdens de opgraving zijn in totaal 135 sporen geregistreerd. Ze kunnen voornamelijk worden toegewezen aan de Late Middeleeuwen en de Nieuwste Tijd. De sporen uit de Nieuwste tijd betreffen voornamelijk restanten van het huis uit de 19e eeuw dat op het plangebied stond en sporen uit de Eerste Wereldoorlog. De sporen uit de Late Middeleeuwen omvatten grondsporen zoals kuilen, paalkuilen of greppels. Het onderscheid tussen beide fasen is duidelijk waar te nemen doordat er tussen de twee fasen een dik antropogeen ophogingspakket bevond. De vondsten geassocieerd bij deze contexten ondersteunen deze datering. Naast sporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwste Tijd werd er ook een beperkt aantal contexten uit de Nieuwe Tijd aangesneden.
- **Stationsstraat 53-55 (leper)** In het kader van de realisatie van een nieuwbouwproject werd een archeologische opgraving en een dendrochronologisch onderzoek uitgevoerd.
- **Aardestraat 1, Stationsstraat 62-64 (leper)** Het onderzoek heeft de ontwikkeling van het terrein vanaf de volle middeleeuwen in kaart kunnen brengen.
- **Steverlyncklaan (leper)** Naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag in het kader van de uitbreiding van de bestaande parking, werd een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd op een terrein (gerooid bos) van ca. 0.5 ha ten westen van de Picanol-site.
- **Vaubanstraat 54 (leper)** Er vond een archeologisch vooronderzoek plaats naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag.
- **Westkaai 33 (leper)** Naar aanleiding van de bouw van appartementen met ondergrondse garage vond een archeologische werfbegeleiding plaats.

Is deel van

- **leper (leper)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140005>

Unesco werelderfgoed bufferzone: Belfort-Lakenhal: buffer

Unesco werelderfgoed bufferzone

Beknopte karakterisering

Typologies [belforten](#), [lakenhallen](#), [stadhuizen](#)

Stijl

Datering [interbellum](#), [na WO II](#)

Betrokken personen

- [Brunfaut, Fernand \(Ontwerper\)](#)
- [Coomans, Jules \(Ontwerper\)](#)
- [Landtsheere, Hubert \(Ontwerper\)](#)
- [Mortier, Stephan \(Ontwerper\)](#)
- [Pauwels, Pierre A.E. \(Ontwerper\)](#)
- [Van Ysendyck, Jules Jacques \(Ontwerper\)](#)

Beschrijving

Het belfort met lakenhal is [erkend als werelderfgoed](#). De binnenstad van leper werd als bufferzone hieromheen afgebakend.

Het [volledige dossier](#) kan je raadplegen op de website van UNESCO.

Is de aanduiding van

- **Grote Markt 34, Sint-Maartensplein 1-3 (leper)** Het voorheen commerciële en administratieve complex tussen Grote Markt en Sint-Maartensplein - het voormalige kerkhof en kerk - biedt een unieke en geïntegreerde combinatie van Belfort-Lakenhal en bovendien Stadhuis.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15017>

Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2023-0432519	Datum opzoeking:	23/05/2023
Referentienummer:	23-8900 leperleestr31-1	Zoekdata:	3301110496/00D002
Perceel:	3301110496/00D002		

Resultaat opvraging perceel gelegen in leper afdeling IEPER 1 AFD, sectie I met perceelnummer 0496/00D002 [3301110496/00D002]

Informatievraag: beschermd onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Sint-Jansgodshuis:** (detail zie bijlage)

Legende

- Cultuurhistorische landschappen
- Archeologische sites
- Stads- en dorpsgezichten
- Monumenten
- Overgangszones

Informatievraag: vastgestelde inventaris onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Historische stadskern van leper:** (detail zie bijlage)
- **Sint-Jansgodshuis:** (detail zie bijlage)

Legende

- Landschapsatlas
- Historische tuinen en parken
- Houtige beplantingen
- Archeologische zones
- Bouwkundig erfgoed - gehelen
- Bouwkundig erfgoed - relictten

Informatievraag: wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Historische stadskern van leper:** Archeologisch (detail zie bijlage)
- **Sint-Jansgodshuis:** Bouwkundig (detail zie bijlage)

Legende

■ Historische tuinen en parken	□ Houtige beplantingen
□ Archeologische zones	□ Landschapatlas
■ Bouwkundig erfgoed - gehelen	● Orgels
▲ Bouwkundig erfgoed - relictten	

Informatievraag: Unesco werelderfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Belfort-Lakenhal: buffer:** (detail zie bijlage)

Legende

□ Bufferzones
■ Kernzones

Welke informatie kan u terugvinden in dit uittreksel?

Beschermd onroerend erfgoed

Onroerend erfgoed wordt beschermd omdat het van grote waarde is voor de gemeenschap. Het moet minimaal in de staat blijven waarin het zich bevond op het moment van de bescherming.

Het onroerend erfgoeddecreet voorziet vier mogelijke beschermingsstatuten;

1. een beschermd monument
2. een beschermd cultuurhistorisch landschap
3. een beschermd stads- of dorpsgezicht
4. een beschermde archeologische site

Geïnteriseerd onroerend erfgoed

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft de expliciete opdracht om al het waardevolle onroerend erfgoed in Vlaanderen te inventariseren. Door de jaren heen zijn er meerdere wetenschappelijke inventarissen opgemaakt over bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed. Daarnaast zijn er ook enkele thematische inventarissen gerealiseerd: over historische tuinen en parken, houtige beplantingen met erfgoedwaarde en orgels.

Geïnteriseerd onroerend erfgoed is opgenomen in een wetenschappelijke inventaris. Zo'n opname heeft geen rechtsgevolgen. Het goed wordt enkel beschreven en gedocumenteerd.

Vastgesteld onroerend erfgoed

De vaststelling van een inventaris is één van de instrumenten die de Vlaamse overheid kan inzetten om onroerend erfgoed te behouden. Hiermee bevestigt de bevoegde minister dat alle erfgoeditems op een vastgestelde lijst erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Bij een vastgesteld item moet de overheid, eigenaar of beheerder rekening houden met bepaalde rechtsgevolgen, die verschillen naargelang de inventaris.

Het onroerenderfgoeddecreet voorziet in de vaststelling van minstens vijf inventarissen:

- De inventaris van het bouwkundig erfgoed
- De landschapsatlas
- De inventaris van de archeologische zones
- De inventaris van houtige beplantingen met erfgoedwaarde
- De inventaris van historische tuinen en parken

Unesco werelderfgoed

De Werelderfgoedconventie van 1972 betracht cultureel en natuurlijk erfgoed dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, te bewaren en te ontsluiten voor toekomstige generaties. Meer dan 190 lidstaten hebben deze Conventie ondertekend. België is sinds 1996 ook partij bij het Werelderfgoedverdrag. Zowel cultureel als natuurlijk erfgoed, als erfgoed dat daarvan een gecombineerde vorm is, kan voor de Werelderfgoedlijst worden voorgedragen. Vlaanderen telt momenteel vijf beschermingen op de Werelderfgoedlijst: een serie van 13 begijnhoven en van 26 belforten, het atelier Plantin-Moretus, de woning Giuette en de volledige Brugse binnenstad.

Informatieverplichting

Iedereen die **een beschermd onroerend erfgoed** verkoopt of verhuurt voor meer dan negen jaar dient in de publiciteit én in de onderhandse en authentieke akte vermelden dat het om een beschermd goed gaat, en wat de precieze rechtsgevolgen daarvan zijn.

Iedereen die **een geïnteriseerd onroerend goed** verkoopt of verhuurt voor meer dan negen jaar, moet dit niet in de publiciteit vermelden, maar wel in de onderhandse en authentieke akte, alsook de precieze rechtsgevolgen die aan de opname verbonden zijn door een verwijzing naar hoofdstuk 4 van het Onroerenderfgoeddecreet op te nemen.

Archeologie

Op percelen die in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site gelegen zijn of die in een archeologische zone gelegen zijn die opgenomen is in de vastgestelde inventaris van archeologische zones dient de archeologieregelgeving te worden nageleefd. Zorg dat je het correcte traject volgt bij vergunningsaanvragen.

Wetgeving

Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014 (Belgisch Staatsblad 17 oktober 2013 en 15 april 2014). Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Meer info

www.onroerenderfgoed.be

Bron vastgoedinfo

Deze opvraging bevat overheidsinformatie verkregen van het Agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert-II-Laan 19, bus 5, 1210 Brussel en Informatie Vlaanderen, Havenlaan 88, 1000 Brussel wat betreft het Grootchalig Referentie Bestand Vlaanderen (GRB).

Bijlage

Informatieaanvraag Onroerend erfgoed

(Referentienummer: 23-8900 Ieperleestr31-1)

Resultaat opvraging perceel gelegen in leper afdeling IEPER 1 AFD, sectie I met perceelnummer 0496/00D002 [33011I0496/00D002]

Beschermd onroerend erfgoed

Beschermd monument: Sint-Jansgodshuis

Beschermd monument

Beknopte karakterisering

Typologies godshuizen

Datering derde kwart 16de eeuw, interbellum

Betrokken personen

- Grimmelprez, Stefaan (Ontwerper)
- Pauwels, Pierre A.E. (Ontwerper)
- Richir, Ernest (Ontwerper)
- Stevens, Walter (Ontwerper)
- Veraart, Guillaume Chrétien (Ontwerper)

Beschrijving

Het Sint-Jansgodshuis te leper is beschermd als monument.

Waarden

Het Sint-Jansgodshuis is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

Artistieke waarde

Historische waarde

in casu *oudheidkundige of geschiedkundige waarde*

Is de aanduiding van

- **leperleestraat 31 (leper)** Stichting ten behoeve van de armenzorg; ontstaan tijdens de crisisperiode 1270-1274 in de leperse lakennijverheid ten gevolge het verbod op uitvoer van Engelse wol.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/12764>

Beschermingsbesluiten

- Openbare en religieuze gebouwen - <https://id.erfgoed.net/besluiten/36>
Definitieve beschermingsbesluiten

Vastgestelde inventaris

Vastgestelde archeologische zone: Historische stadskern van leper

Vastgestelde archeologische zone

Beknopte karakterisering

Typologies [steden, stadsomwallingen](#)

Datering [middeleeuwen, nieuwe tijd](#)

Beschrijving

De historische stadskern is een immense en complexe archeologische zone die het resultaat is van een eeuwenlange intense bewoning binnen de stedelijke grenzen, meestal een omwalling. De stadsplattegrond kent een cumulatief karakter en verschillende fasen, met een oude nederzettingkern die soms teruggaat op een vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid. Voor de afbakening is in eerste instantie gekeken naar het 19de-eeuwse gereduceerde kadaster omdat dit de eerste nauwkeurige kadasterkaart is die nog een tijdsbeeld geeft van voor de industrialisering.

Is de aanduiding van

- **leper (leper)** Deze zone omvat de historische stadskern van leper.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11898>

Beschermingsbesluiten

- [Historische stadskern leper - https://id.erfgoed.net/besluiten/5896](https://id.erfgoed.net/besluiten/5896)
Vaststellingsbesluiten

Vastgesteld bouwkundig erfgoed: Sint-Jansgodshuis

Vastgesteld bouwkundig erfgoed

Beknopte karakterisering

Typologies [godshuizen](#)

Datering [derde kwart 16de eeuw, interbellum](#)

**Betrokken
personen**

- [Grimmelprez, Stefaan \(Ontwerper\)](#)
- [Pauwels, Pierre A.E. \(Ontwerper\)](#)
- [Richir, Ernest \(Ontwerper\)](#)
- [Stevens, Walter \(Ontwerper\)](#)
- [Veraart, Guillaume Chrétien \(Ontwerper\)](#)

Beschrijving

Stichting ten behoeve van de armenzorg; ontstaan tijdens de crisisperiode 1270-1274 in de leperse lakennijverheid ten gevolge het verbod op uitvoer van Engelse wol.

Is de aanduiding van

- **leperleestraat 31 (leper)** Stichting ten behoeve van de armenzorg; ontstaan tijdens de crisisperiode 1270-1274 in de leperse lakennijverheid ten gevolge het verbod op uitvoer van Engelse wol.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/28737>

Beschermingsbesluiten

- [Besluit houdende vaststelling van de inventaris van het bouwkundig erfgoed en vastgestelde lijst -](#)

<https://id.erfgoed.net/besluiten/5825>

Definitieve opheffingsbesluiten Vaststellingsbesluiten

Historische stadskern van leper

Beknopte karakterisering

Typologies stadsomwallingen, steden

Datering nieuwe tijd, middeleeuwen

Beschrijving

Algemene Beschrijving

Ieper kwam tot stand op het kruispunt van de Ieper, de latere Ieperlee en de landweg Brugge-Rijsel. Op het Digitaal Hoogtemodel (DHM) is duidelijk te zien hoe de vallei van de Ieper zich in de midden-West-Vlaamse heuvelrug ingesleten heeft. De stad ontwikkelde zich onder meer op twee uitlopers van die heuvelrug, maar ook in de (eventueel opgehoogde) valleigebieden. Zo wijst het toponiem Ten Brielen op de moerassige aard van een bepaald gebied. De huidige Verdrongen Weide stond ooit bekend als het 'Ketelquaet'.

Het terrein wordt bodemkundig getypeerd als overwegend vochtige zandleem. Daarin komen enkele kleine en grotere natte zandleemvlekken voor en enkele kleine zones met natte klei, die overeenkomen met beekvalleitjes.

Planologisch overweegt woongebied en woonuitbreidingsgebied. Daarnaast komen er industriegebied, gebieden voor milieubelastende industrieën, parkgebied (de vesten, het hoornwerk van Antwerpen en de bedding van het kanaal Ieperlee-Leie), recreatiegebied en gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen voor. Binnen de afbakening zijn talrijke panden als monument beschermd, naast een stadsgezicht en een landschap. Onafwendbaar voor de Ieperse context zijn enkele beschermde oorlogsrelicten.

Archeologische nota

De oudste vermelding van Ieper - *Ypra* (de Ieper) - dateert uit 1066 en is een waternaam die mogelijk 'met iepen begroeid' betekent. Vermoedelijk gaat de oorsprong vroeger in de tijd terug, omdat er historische gegevens zijn, zoals de 'voedermont' rente, die op de aanwezigheid van een Karolingisch domein kunnen wijzen. In de 12de en 13de eeuw groeit de plaats explosief uit tot een echte grootstad (Mus 2010).

De ligging op het kruispunt van de weg Brugge-Rijsel met de Ieperlee, was allesbepalend. De Ieperlee maakte de verbinding met de Vlaamse kustvlakte, die een immense wolproductie kende en ook met Brugge, die andere Vlaamse metropool. De landweg verbond Ieper opnieuw met Brugge, maar ook met het Leiebekken en Noord-Frankrijk. Deze samenloop van omstandigheden activeerde in combinatie met de uitstekende plaatselijke waterkwaliteit een belangrijke productie van en handel in textielproducten (Haneca e.a. 2009).

Aanvankelijk waren er verschillende kernen. Die rond de Sint-Pieterskerk was vermoedelijk de vroegste inplanting. Dit *patrocinium* laat toe aan de vroege middeleeuwen te denken. Deze handelsnederzetting was in 1127 al voorzien van een D-vormige omwalling die op de Ieperlee aansloot (Mus 1998). Iets noordelijker kwam de kern rond de Sint-Maartenskerk tot stand. Dit was of evolueerde tot een grafelijke stichting. Sint-Martinus is immers een *patrocinium*, dat ook op de vroege middeleeuwen wijst. Naderhand werd er een motteheuvel met neerhof ingeplant; een geheel dat op het eind van de 11de eeuw evolueerde en uitbreidde tot een burgerlijke

nederzetting. Tot op heden is voor de omwalling hiervan één bewijs geleverd. Op het kruispunt van de Diksmuidestraat en de De Volsbergestraat-Henri Cartonstraat werd n.a.v. een vondstmelding een gracht en brugconstructie geregistreerd bij rioleringswerken (Dewilde 2015). Andere aanwijzingen kunnen in de percelering gezien worden, o.a. aan de Korte Torhoutstraat (Mus 1998).

Andere kernen gaan tot de 12de of de 13de eeuw terug. Zo ontstond in het tweede kwart van de 12de eeuw de parochie Sint-Jacobs, oostelijk tussen Sint-Pieters en Sint-Maartens. Noordelijker worden de parochies Onze-Lieve-Vrouw ten Brielen in 1196 en Sint-Jan in 1200 voor de eerste maal vermeld. Duidelijk is wel dat de oudste ontwikkeling zich ten oosten van de leperlee situeerde. Pas in de eerste helft van de 13de eeuw werd ook westelijk van de leperlee uitgebreid en werd de vallei ingenomen. De Sint-Niklaasparochie ontstond op de westelijke oever van de leperlee. De kerk was er zeker al vóór 1233. Iets verderop, meer zuidoostelijk, moet de Sint-Kruisparochie gesitueerd worden. Het kerkhof werd in 1277 gewijd. Dichter bij de stad lag het Tempelgebied. Ten zuiden bevond zich Sint-Michiels, waarvan de eerste vermelding vóór 1249 valt. Geleidelijk zou daarna het gebied tussen de verschillende kernen dichtslibben (Van Bellingen e.a. 1993).

Bij de aanleg van de vesten (1214-1248) werd een bepaald gedeelte hieruit gelicht en afgezonderd binnen een omwalling. Zo ontstonden er feitelijke buitenwijken en werd het fenomeen 'voorgeborchten', dat al in de 12de eeuw vermeld werd, geofficialiseerd. Onze-Lieve-Vrouw ten Brielen, Sint-Jan, Sint-Michiels en Sint-Kruis kwamen zo buiten de omwalling te liggen. Sint-Niklaas, een recente stichting, werd wel opgenomen binnen de vesten, het Tempelgebied dan weer niet. Het lijkt erop dat de Tempeliers doelbewust buiten de omwalling zijn gehouden. Het leverde alleszins een rare basisvorm op. Er werd bij de grachtenaanleg wel geprofiteerd van de 'aangeboden' topografie, de lager gelegen gebieden zoals de Boterplas, het 'Ketelquaet', de omwalling van de Sint-Pietersparochie en de omwalling van het neerhof van de Zaalhofmotte. Dit was de motte van de graven van Vlaanderen, opvolger van de motte aan Sint-Maartens en uitgebouwd door Diederik van den Elzas na 1127 op de westelijke oever van de leperlee (Haneca e.a. 2009).

De vier buitenwijken werden in het begin van de 14de eeuw alsnog opgenomen binnen een ruimere omwalling. De 'Uterste Veste' was 7,6 km lang en bestond uit een 18 m brede en 2 m diepe gracht met aan de binnenkant een aarden wal en palissade. Op de uitvalswegen kwamen nieuwe poorten tot stand, zoals de Nieuwe Komenpoort (Van Bellingen e.a. 1993). Deze versterking was onverdedigbaar, maar gaf een gevoel van veiligheid. Archeologisch onderzoek heeft ondertussen aangetoond dat ook de resten van deze wijken nog zeer sprekend kunnen zijn (Van Bellingen e.a. 1993; Van Bellingen 1994). De economische achteruitgang en het beleg van 1383 bezegelden het lot van de 'Uterste Veste' en ook van de parochies Sint-Michiels en Sint-Kruis. Beide kerken werden al in 1384 afgebroken. Het lepers bestuur besliste (onder invloed van de graaf Lodewijk van Male en de hertog van Bourgondië, Filips de Stoute, die hem opvolgde) dat de buitenwijken niet heropgebouwd zouden worden (Mus 1999).

Op het einde van de 14de eeuw maande de Bourgondische hertog Filips de Stoute leper aan de stad krachtadig te versterken. Er werd daarbij teruggefallen op het tracé van de 13de-eeuwse omwalling. De bouw van een stenen stadsmuur, voorzien van torens en poorten en een aarden binnenwal was een gigantische onderneming. In 1409 waren de Bourgondische vesten een feit (Mus, 1983). Ter hoogte van de poorten worden vanaf het einde van de 16de eeuw bolwerken/bastions uitgebouwd (Stubbe e.a. 2003).

Gaandeweg verloor leper aan belang en verwerd tot een stadje van lokaal belang, dat enkel nog een bepaalde interne evolutie kende. Ook hier waren de eerste helft van de 17de eeuw en de tweede helft van de 18de eeuw belangrijk als wederopbouw- en nieuwbouwmomenten voor verschillende religieuze en burgerlijke instellingen. Ook particuliere initiatieven bleven niet uit (Mus 2010).

De ligging van de stad tijdens de opeenvolgende conflicten tussen Fransen en Spanjaarden zorgde ervoor dat leper in de 17de-18de eeuw uitgebouwd werd tot een performante vesting. Vooral Vauban liet imposante versterkingswerken bouwen, die de stadsrand transformeerden in een brede strook van grachten, ravelijnen, bastions, hoornwerken, ... en daarnaast waren ook kazernes, kruitmazijnen en drenkplaatsen nodig (Stubbe e.a. 2003). Herhaalde malen zijn dergelijke resten al aangesneden. Bij verschillende vondstmeldingen aan de Leopold III laan, de Polenlaan, de Pennestraat, de Maarschalk Haiglaan, de Tulpenlaan en het Minneplein was dat het geval. Naderhand deden de Hollanders het vanaf 1817 nog eens over (Mus 2010). Zo verbouwden ze o.a. het Spaans kasteel of citadel, uit de 16de eeuw, dat Vauban vervangen had door het hoornwerk van Antwerpen in het laatste kwart van de 17de eeuw, nog eens ingrijpend.

Oorspronkelijk waren binnen de 13de-eeuwse omwalling slechts een tweetal kloosters gevestigd. Enkel de predikheren en de minderbroeders raakten erin. Andere ordes moesten hun heil zoeken in de buitenwijken. Dit was het geval voor de augustijnen (eremieten), de geschoeide karmelieten, Hemelsdale, de clarissen en enkele begijnhoven. Vanaf de 15de eeuw veranderde de situatie. Verschillende ordes konden *intra muros* meerdere huizen aanschaffen en er refuges inrichten (Stavele-Eversam, augustijnen, Lo, Waasten, Voormezele, Roesbrugge, Mese en Zonnebeke-Nonnebossen). Soms werden ze, zeker na de godsdiensttroebelen, tot serieuze complexen uitgebouwd, zoals die van de ongeschoeide karmelieten, jezuïeten, augustijnen, kapucinessen, benedictijnen (Sint-Jan) en arme klaren. (Simons e.a. 2001; Mus 2010). In de 16de eeuw werd het bisdom leper gecreëerd en kwam het bisschoppelijk paleis tot stand. Daarnaast zijn uiteraard nog hospitalen, godshuizen en andere liefdadigheidsinstellingen het vermelden waard.

Ook de burgerlijke architectuur heeft onmiskenbare sporen nagelaten. Bepaalde gebouwen van de grafelijke en stedelijke administratie, de gildehuizen, de gevangenissen, ... zijn inmiddels al aangesneden (Dewilde e.a. 2000; Dewilde e.a. 2001; Trommelmans 2012). Ook de sporen van de leperse drinkwaterregie mogen hierbij gerekend worden (Dewilde 1996). Bij de noodopgravingen in de leperse binnenstad zijn resten van houten, bakstenen en ijzerzandstenen constructies aangetroffen. Soms kon de versterking van een houten gebouw aangetoond worden. Er komen ook (houten) constructies op bakstenen poeren voor. Daarbij is het onderscheid tussen woon-, werk-, opslag- of handelsruimte zeker niet altijd even duidelijk. In die zin is voortgezet gedetailleerd onderzoek nodig (De Gryse e.a. 2010; Dewilde e.a. 2000; Dewilde e.a. 2001; Dewilde e.a. 2001a & 2001b; Dewilde e.a. 2002; Dewilde e.a. 2003; Gierts e.a. 2012).

Ook zijn al diverse aanwijzingen voor artisanale activiteit aangetroffen. Leerlooierskuipen (Kauwekijnstraat) en steenovens (Westkaai) zijn uiteraard eenduidig (Dewilde e.a. 1997; De Gryse e.a. 2014). Daarnaast zijn tal van ovenstructuren gevonden, die niet nader

kunnen geïdentificeerd worden. Ze kunnen zowel in de lakennijverheid (ververij) als de metaalverwerking thuishoren. Ook zijn er ambachten waarvan de infrastructuur totaal niet gekend is. Zo zijn brouwerijen, vollerijen, ... nog onbekend terrein.

Evaluatie van de bewaringstoestand en motivatie voor de afbakening

Archeologisch onderzoek is in leper eerder traag op gang gekomen. Eenmaal de bal aan het rollen ging, was er echter geen houden meer aan. Het eerste archeologisch onderzoek gebeurde naar een van de torens van de Bourgondische stadsversterking (Mus, 1981). Vanaf 1987 werden op geregelde tijdstippen allerlei werkcontroles uitgevoerd en werd ook de Leeuwentoren, een ander onderdeel van de Bourgondische vesten, onderzocht (Termote 1989; Termote 1990). Het grootschalig onderzoek in de Verdrongen Weide betekende de definitieve bevestiging van het belang dat archeologisch onderzoek voor de geschiedenis van leper in zich droeg. Door de teloorgang van het leperse stadsarchief op 22 november 1914, wordt nu algemeen aangenomen dat archeologisch onderzoek de belangrijkste bijdrage levert voor de verdere studie van de leperse geschiedenis (Haneca e.a. 2009).

Het ecologisch materiaal is goed bewaard en heeft al aanleiding gegeven tot zeer divers onderzoek. Een beperkt aanbod dierenbot, visresten, zaden en vruchten, mijten en parasieten, pollen, ... is inmiddels aangepakt en heeft uitstekende onderzoeksresultaten opgeleverd.

De stedelijke ruimte bewaart sporen van samenlevingen die daar achtereenvolgens aanwezig waren en deze ruimte aan hun noden hebben aangepast. Ze is met andere woorden het resultaat van een complex levenstraject waarbij de invulling veranderlijk was naargelang de sociaal-economische, maatschappelijke en institutionele context. Meer nog dan bij dorpen hebben stadsplattegronden een cumulatief karakter en verschillende fasen. De meeste steden zijn niet als geheel gepland, maar hebben vaak een oude nederzettingkern die teruggaat op een burcht of abdij, een economische infrastructuur of andere. Soms kunnen deze zelfs refereren naar een oudere, vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid.

Het gebruik van de 19de-eeuwse kadasterkaart (gereduceerd kadaster) als bron voor het onderzoek naar de historische gelaagdheid van een stad wordt gesuggereerd omdat deze een tijdsbeeld geeft van net voor de industrialisering en omdat dit de eerste nauwkeurige versie van het kadaster is met perceelsaanduiding. De oorspronkelijke perceelsindeling van een stad is een relatief stabiel element in de plattegrond, die vaak een prestedelijke oorsprong kent. Ondanks de processen van herverdeling blijven oude bezitsgrenzen en straatpatronen toch lang zichtbaar in het stedelijke landschap. De historische stedelijke kernen zijn immense archeologische sites en behoren tot de meest uitgebreide en complexe sites ter wereld, zowel in extensie als in stratigrafie. Tegelijkertijd zijn deze sites door permanente verstedelijking en stedelijke ontwikkeling ter plaatse zwaar bedreigd.

Wat betreft de afbakening wordt er traditioneel van uitgegaan dat de aanwezige versterkingen in de eerste plaats louter defensieve structuren waren en als dusdanig infrastructuur met een zware belemmerende invloed op de stadsontwikkeling. Hieruit volgt de constructie om de stadswallen te beschouwen als grenzen aan de stadsgroei en dus als bepaling van stadsfasen. De stadswallen vormen een belangrijk onderdeel van de stedelijke identiteit en zijn als zodanig actieve componenten en bepalend voor de conceptuele stedelijke ruimte vóór de industriële periode en dus ook betekenisvol als afbakening van de complexe archeologische sites die steden zijn.

Omwille van al deze redenen wordt de grens van de archeologisch complexe en waardevolle ruimte vastgelegd op de buitenste afbakening van de stadsgracht rond de wallen en muren. De grachten bieden bovendien goede bewaringscondities voor organisch stedelijk afval. In een aantal gevallen werden de laatmiddeleeuwse muren tussen de 16de en de 18de eeuw vervangen door bastions en Vaubanversterkingen. De vergelijking met oudere stadsplannen laat echter steeds zien dat deze latere omwallingen ook de volledige laatmiddeleeuwse ruimte omvatten.

Het intekenen van de kernen gebeurde vanuit de ruimste perceelsafbakening en rekening houdend met belangrijke fysieke grenzen. Deze afbakening concentreert zich in de eerste plaats op de begrenzingen die zichtbaar zijn op de kaart, zoals stadsmuren, omwalling, stadsgrachten. Ook de open ruimten tussen de bebouwde kern en strategische elementen, zoals de rivieroever, worden opgenomen. Op deze manier zijn we honderd procent zeker dat de afbakening van de historische stedelijke kernen in Vlaanderen dekkend is voor de volledige zone met complex stadsarcheologisch erfgoed (Tys e.a. 2010).

Bibliografie

Gereduceerde Kadasterkaart van België, Dépôt de la Guerre, uitgegeven in 1845-1855, schaal 1:20.000.

DE GRUYSE J., BONQUET T. & PYPE P. 2010: *Archeologisch onderzoek van de Solidum Terra-site (leper): Zevenhonderd jaar wonen en werken*, Sijsele.

DE GRUYSE & BONQUET T. 2014: *Vestingmuren en baksteenovens langs de Westkaai (leper)*, Ruben Willaert bvba rapport 67, Sijsele.

DEWILDE M. 1996: De middeleeuwse drinkwatervoorziening. In: DEWILDE J. (red.), *800 jaar drinkwatervoorziening in leper*, leper, 4-7.

DEWILDE M. & ERVYNCK A. 1995: *De thuiskomst van Michiel Quaetjens. Archeologie in de Verdrongen Weiden van leper*, leper.

DEWILDE M. & MUS O. 1997: Archeologische vondsten in de Kauwekijnstrat te leper. Aanknopingspunten voor haar vroegste geschiedenis (W.-VI.), *Archaeologia Mediaevalis* 20, 57-59.

DEWILDE M & VANHOUTTE S. 2000: Archeologisch noodonderzoek aan de Gevangenisstraat te leper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 23, 56-57.

DEWILDE M. & VANHOUTTE S. 2001: Archeologisch noodonderzoek aan de Gevangenisstraat te leper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 24, 87.

- DEWILDE M. & VAN BELLINGEN S. 1998: Excavating a Suburb of Medieval Ypres (Belgium). Evidence for the Cloth Industry. In: DEWILDE M., ERVYNCK A. & WIELEMANS A. (eds), *Ypres and the Medieval Cloth Industry in Flanders. Ieper en de middeleeuwse lakennijverheid in Vlaanderen*, *Archeologie in Vlaanderen Monografie 2*, Brussel, 57-76.
- DEWILDE M. & WYFFELS F. 1995: Van akker tot Grote Markt te Ieper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis*, 18, 38-39.
- DEWILDE M. & WYFFELS F. 1999: Archeologisch onderzoek in de Verdrongen Weide te Ieper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 22, 61-62.
- DEWILDE M. & WYFFELS F. 2001a: Archeologisch noodonderzoek aan de Sint-Jacobsstraat en het Guido Gezelleplein te Ieper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 24, 86-87.
- DEWILDE M. & WYFFELS F. 2001b: De XII Apostelen. Archeologisch noodonderzoek langs de Rijselseweg te Ieper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 24, 88.
- DEWILDE M. & WYFFELS F. 2002: Archeologisch onderzoek bij het gerechtsgebouw te Ieper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 25, 54-55.
- DEWILDE M. & WYFFELS F. 2003: Archeologisch noodonderzoek aan de Rijselstraat te Ieper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 26, 108.
- DEWILDE M. & WYFFELS F. 2015: *Vondstmelding in de Diksmuidestraat in Ieper (Ieper, West-Vlaanderen)*, Onderzoeksrapporten Agentschap Onroerend Erfgoed 20.
- GIERTS I., COX L., JANSSENS N. & VAN REMOORTER O. 2012: *Archeologische opgraving Ieper-Merghelynckstraat 3-5-7*, BAAC Vlaanderen Rapport 13, Gent.
- HANCA K., DEWILDE M., ERVYNCK A., BOEREN I., BEECKMAN H., GOEGHEBEUR P. & WYFFELS F. 2009: De 'houten eeuw' van een Vlaamse stad. Archeologisch en dendrochronologisch onderzoek in Ieper (prov. West-Vlaanderen), *Relicta. Archeologie, Monumenten & Landschapsonderzoek in Vlaanderen* 4, 99-134.
- MUS O. 1981: Opgraving van een middeleeuwse toren van de Ieperse vesting, *Archaeologia Mediaevalis* 4, 22-24.
- MUS O. 1983: De eerste fase van het Iepers herstelprogramma na het beleg van 1383. In: VYNCKIER R. (red.), *Ieper Tuindag. Zesde eeuwfeest. Een bundel historische opstellen*, Ieper.
- MUS O. 1985: De Geboorte van een Marktplaats. In: *De Ieperse markt Een historisch fenomeen*, Ieper.
- MUS O. 1998: L'évolution de la ville d'Ypres depuis l'origine jusqu'à 1400. In: DEWILDE M., ERVYNCK A. & WIELEMANS A. (eds.), *Ypres and the Medieval Cloth Industry in Flanders. Ieper en de middeleeuwse lakennijverheid in Vlaanderen*, *Archeologie in Vlaanderen*. Monografie 2, Brussel, 57-76.
- MUS O. 1999: Het beleg van Ieper in 1383. De vernieling van de buitenwijken en de gevolgen voor de binnenstad en de bewoners ervan. In: OPSOMMER R. (ed.), *Van Ieperse scholen en lenen, schilderijen en criminelen uit velerlei eeuwen*, Ieper.
- MUS O. (red. TRIO P. m.m.v. ALLEMON J., DE SMET M. & DEWILDE J.) 2010: *De geschiedenis van de middeleeuwse grootstad Ieper. Van Karolingische villa tot de destructie in 1914*, Ieper.
- SIMONS W. & TRIO P. 2001: Begijnen, begarden en tertiariissen in het middeleeuws Ieper, *Jaarboek voor middeleeuwse geschiedenis* 4, 118-167.
- STUBBE L., DENDOOVEN D., TERMOTE J. & VANDERGHOTE Ph. 2003: *Vesting Ieper Wandeling in een historisch landschap*, Antwerpen.
- TERMOTE J. 1989: De leeuwentoren in Ieper. Een bijdrage tot het onderzoek van de Bourgondische stadsversterkingen in Kust-Vlaanderen, *Westvlaamse Archaeologica* 5.1, 17-19.
- TERMOTE J. 1990: Het stadsarcheologisch onderzoek te Ieper in 1988-1989, *Westvlaamse Archaeologica* 6.3, 65-78.
- TROMMELMANS R. 2012: *Archeologische opgraving Ieper Lakenhalle Basisrapport* (Ingelmunster).
- TYS D., BUYLE E., VERDURMEN I. & CANTERS F. 2010. *Vectorisering en karakterisering van nederzettingkernen op basis van het zgn. 'gereduceerd kadaster'*, SKAR-Rapport 5, Brussel.
- VAN BELLINGEN S. & DEWILDE M. 1994: Noodonderzoek in de Verdrongen Weiden te Ieper (W.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 17, 50-52.
- VAN BELLINGEN S. & DEWILDE M. 1994: De verdwenen Sint-Michielswijk te Ieper (prov. West-Vlaanderen). Interimverslag 1994, *Archeologie in Vlaanderen* IV, 149-167.
- VAN BELLINGEN S., DEWILDE M. & MUS O. 1993: De verdwenen Sint-Michielswijk te Ieper (prov. West-Vlaanderen). Interimverslag 1993, *Archeologie in Vlaanderen* III, 255-280.
- VERDEGEM S., VERVOORT R., TOMBEUR L. & DE SMAELE B. 2013: *Resten van vesten te Ieper (Maarschalk Frenchlaan, Rudyard Kiplinglaan, Gildenstraat)*, ADEDE Archeologisch Rapport 32, Gent.

Waarden

Is aangeduid als

- **leper (leper)** Deze zone omvat de historische stadskern van leper.

Omvat

- **Sint-Janstraat, Sint-Niklaasstraat (leper)** In het kader van de uitvoering van een nieuwbouwproject op enkele percelen gelegen langs de Sint-Niklaasstraat en de Sint-Jansstraat te leper voerde een team archeologen van Monument Vandekerckhove nv een archeologische prospectie uit op het terrein.
- **Haiglaan 178 (leper)** Naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te leper Haiglaan 178, gelegen binnen een archeologische zone, werd het gebied onderworpen aan een archeologisch onderzoek.
- **Hoge Wieltjesgracht (leper)** Tijdens de opgraving hebben de oudste sporen betrekking tot de eerste bebouwing van het kloostercomplex van de Minderbroeders in de 13de eeuw. De sporen omvatten voornamelijk muren, maar ook funderingen, kuilen, een oven en een oude werkvloer. Enkele postmiddeleeuwse structuren zijn een riool, een waterput en een kelder of een beerput.
- **Hommelhofstraat 17A (leper)** Naar aanleiding van de bouw van twee woningen werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.
- **Masscheleinlaan, Minneplein, Nijverheidstraat, Slachthuisstraat, Surmont de Volsberghestraat, Veemarkt (leper)** Doorheen de verschillende zones werden restanten van middeleeuwse en laatmiddeleeuwse aanwezigheid vastgesteld in de vorm van overblijfselen van woonhuizen, mestkuilen en kuilen, waterafvoerinstallaties.
- **Ypermanstraat 26 (leper)** Naar aanleiding van de bouw van zes wooneenheden met bijhorende carports en de aanleg van verharding en de voorafgaande sloop van de bestaande bebouwing, werd een landschappelijk bodemonderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.
- **Janseniusstraat 10 (leper)** Naar aanleiding van de bouw van een meergezinswoning met vier wooneenheden werd een archeologische opgraving uitgevoerd. In een eerste werkput werden muurresten aangetroffen die afkomstig zijn van het voormalige bisschoppelijke paleis uit 17de eeuw. In de tweede werkput werden op het niveau van de moederbodem verschillende kuilen aangetroffen.
- **Kaaistraat 17 (leper)** De aangetroffen sporen tijdens de vlakopgraving duiden op een bewoningsgeschiedenis die minstens teruggaat tot de late middeleeuwen. De oudste aanwezigheid dateert uit de 11de - 13de eeuw in de vorm van een open riool. Langs de noordelijke zijde van het plangebied werd een monumentale muur aangetroffen waarbij het waarschijnlijk om de zuidelijke muur van de Sint- Nikolaaskapel gaat. Ook de aangetroffen massieve bakstenen waterput kan mogelijk in verband gebracht worden met deze fase.
- **Meenseweg, Zonnebeekseweg (leper)** Tijdens de terreinevaluatie werden in totaal 21 spoornummers uitgeschreven. De relevante archeologische sporen betreffen greppels, grachten, kuilen, een muur en een bomkrater. Anderzijds werden ook recente antropogene verstoringen aangesneden.
- **Oude Houtmarktstraat 7 (leper)** Naar aanleiding van de constructie van een nieuw appartementsgebouw werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.
- **Poperingseweg (leper)** Er stonden werken gepland waarvoor archeologisch vooronderzoek vereist was, bestaande uit de oprichting van twee nieuwbouwgebouwen ter hoogte van twee te slopen bestaande gebouwen. Het grootste bestaand gebouw was volledig onderkelderd.
- **Rijseleweg 80 (leper)** Tijdens de opgraving zijn in totaal 135 sporen geregistreerd. Ze kunnen voornamelijk worden toegewezen aan de Late Middeleeuwen en de Nieuwste Tijd. De sporen uit de Nieuwste tijd betreffen voornamelijk restanten van het huis uit de 19e eeuw dat op het plangebied stond en sporen uit de Eerste Wereldoorlog. De sporen uit de Late Middeleeuwen omvatten grondsporen zoals kuilen, paalkuilen of greppels. Het onderscheid tussen beide fasen is duidelijk waar te nemen doordat er tussen de twee fasen een dik antropogeen ophogingspakket bevond. De vondsten geassocieerd bij deze contexten ondersteunen deze datering. Naast sporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwste Tijd werd er ook een beperkt aantal contexten uit de Nieuwe Tijd aangesneden.
- **Stationsstraat 53-55 (leper)** In het kader van de realisatie van een nieuwbouwproject werd een archeologische opgraving en een dendrochronologisch onderzoek uitgevoerd.
- **Aardestraat 1, Stationsstraat 62-64 (leper)** Het onderzoek heeft de ontwikkeling van het terrein vanaf de volle middeleeuwen in kaart kunnen brengen.
- **Steverlyncklaan (leper)** Naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag in het kader van de uitbreiding van de bestaande parking, werd een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd op een terrein (gerooid bos) van ca. 0.5 ha ten westen van de Picanol-site.
- **Vaubanstraat 54 (leper)** Er vond een archeologisch vooronderzoek plaats naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag.
- **Westkaai 33 (leper)** Naar aanleiding van de bouw van appartementen met ondergrondse garage vond een archeologische werfbegeleiding plaats.

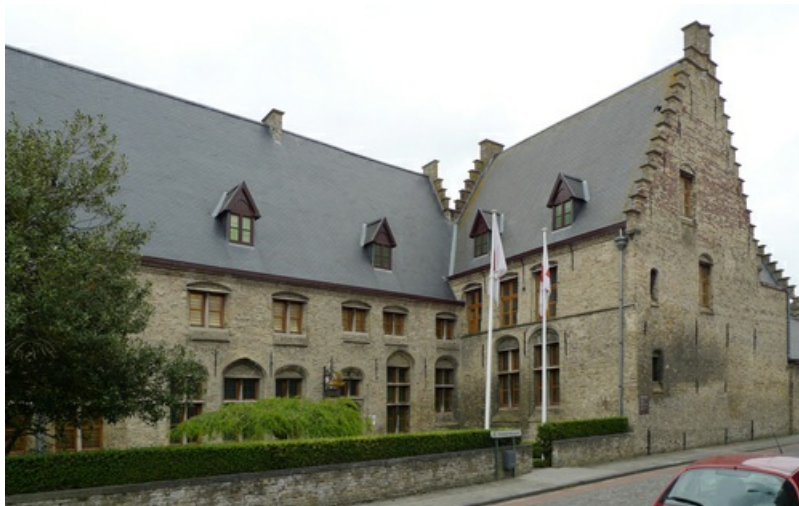
Is deel van

- **leper (leper)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140005>

Sint-Jansgodshuis

Beknopte karakterisering

Typologies godshuizen

Datering derde kwart 16de eeuw, interbellum

Betrokken personen

- [Grimmelprez, Stefaan \(Ontwerper\)](#)
- [Pauwels, Pierre A.E. \(Ontwerper\)](#)
- [Richir, Ernest \(Ontwerper\)](#)
- [Stevens, Walter \(Ontwerper\)](#)
- [Veraart, Guillaume Chrétien \(Ontwerper\)](#)

Beschrijving

Vandaag Stedelijk Museum. Stichting ten behoeve van de armenzorg; ontstaan tijdens de crisisperiode 1270-1274 in de leperse lakennijverheid ten gevolge het verbod op uitvoer van Engelse wol. Volgens recente stelling, 1270-1272: Pieter Baudry, een leperse patriciër, vormt een gedeelte van zijn eigendom om tot godshuis - zijnde het achterliggende erf uitkomend op de leperlee, van zijn woning ("Steen"?) gelegen aan de westzijde van de Rijselsestraat en van hieruit toegankelijk ia een aanpalend steegje zie de huidige Sint-Janshospitaalstraat. Volgens opschrift van gevelplaat, godshuis gesticht in 1277 door Pieter Broederlam en zijn vrouw Beatrix. Voornamelijk "passantenliedenhuis" bediend door zusters; circa 1800 krijgshospitaal, en vanaf 1801 in opdracht van de Burgerlijke Godshuizen fungerend als bejaardentehuis. Van oudsher verering van de Heilige Godelieve in de kapel; resulterende, thans nog in zwang zijnde benaming "Godelievetjes".

Voor de Eerste Wereldoorlog, complex gebouwen gegroepeerd rondom binnenplaats; ten westen en aan de overwelfde leperlee, de oudste (?) vleugel van 1555 in lokale overgangsstijl gotiek-rennaissance; tegenover de oostelijke toegangspoort in het Sint-Janshospitaalstraatje, de westelijk georiënteerde 17de-eeuwse kapel. Na de Eerste Wereldoorlog, herstel van de slechts deels vernielde 16de-eeuwse vleugel - nu gelegen aan de leperleestraat - en historiserende wederopbouw grosso modo op de oude funderingen, van kapel, dienstgebouwen en toegangspoort, naar ontwerp van architecten Ernest Richir en Guillaume Veraart (Brussel) van 1920-1922. In 1973-1974, afbraak van kapel en dienstgebouwen gevolgd door de in - planting van bejaardenhuisjes op het binnenplein - thans zogenaamd "Sint-Janshof" - volgens opschrift van vermelde gevelplaat naar ontwerp van en uitgevoerd door architect S. Grimmelprez, lic. P. Pauwels en ingenieur W. Stevens. Inmiddels ook restauratie en inrichting van de 16de-eeuwse vleugel tot museum.

Sint-Janshospitaalstraat, vanouds het toegangssteegje vanuit de Rijselsestraat; uitlopend op korfboogpoort onder trapgevel met gevelsteen "Sint-Jansgodshuis" "1923".

Stedelijk Museum. Twee gebouwen met twee bouwlagen van respectievelijk circa negen en vier traveeën, L-vormig opgesteld rondom voortuintje aan de leperleestraat. Verankerde gele baksteenbouw op plint van Atrechtse zandsteen. Afdekking door middel van leien zadeldaken met houten dakkapellen. Bouwnaden wijzend op herstelling na de Eerste Wereldoorlog en recentere "vervolledigende" restauratiewerken. Lange gevels: stenen kruis- en bolkozijnen in korf-, tudorbogige of getoogde vensternissen met geprofileerd beloop op afzaat; rood bakstenen jaartal 1555 in de onderste boogvelden van de zuidgevel; ook rechthoekige kelderopeningen verdiept in

korfboogomlijsting en rechts hoekband van Atrechtse zandsteen. Zijtrapgevels met gelede top gemarkeerd door overhoeks pilastertje. Blinde oostelijke trapgevel met ingewerkte grafsteen uit eind 17de eeuw - begin 18de eeuw.

Interieur. Vroegere "beste kamer" op de bovenverdieping: bewaarde huisbalken gedateerd 1555 in geprofileerde balkslof, herstellende natuurstenen schouw in laat-gotische stijl voorzien van twee gehurkte figuurtjes met banderolle, gedateerd 1555 rechts, en renaissancedeur. 18de-eeuwse trappaal met draakvoorstelling.

Kelder: nog bewaarde hoofdbalken, onder meer met geprofileerde balksloffen. Ten zuiden, aanpalende lage vleugel in aansluitende bouwtrant uit de jaren 1920. Voormalig washuis, thans fungerend als Sint-Godelievekapel; blinde gevel aan de leperleestraat met rechts de doorgang naar het binnenplein, en rij lage woningen als verlengstuk (nummer 35-41).

- Algemeen Rijksarchief, Dienst der Verwoeste Gewesten, 851, 1985.
- Stedelijk Archief Leper, 861.7, Sint-Godelieve Godshuis.
- MUS O., *Van "Sutstrata" naar Rijselsestraat. Negen eeuwen geschiedenis*, Leper, 1984.

Is aangeduid als

- **leperleestraat 31 (leper)** Het Sint-Jansgodshuis te Leper is beschermd als monument.
- **leperleestraat 31 (leper)** Stichting ten behoeve van de armenzorg; ontstaan tijdens de crisisperiode 1270-1274 in de leperse lakennijverheid ten gevolge het verbod op uitvoer van Engelse wol.

Is deel van

- **leper (leper)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/30593>

Unesco werelderfgoed bufferzone: Belfort-Lakenhal: buffer

Unesco werelderfgoed bufferzone

Beknopte karakterisering

Typologies [belforten](#), [lakenhallen](#), [stadhuizen](#)

Stijl

Datering [interbellum](#), [na WO II](#)

Betrokken personen

- [Brunfaut, Fernand \(Ontwerper\)](#)
- [Coomans, Jules \(Ontwerper\)](#)
- [Landtsheere, Hubert \(Ontwerper\)](#)
- [Mortier, Stephan \(Ontwerper\)](#)
- [Pauwels, Pierre A.E. \(Ontwerper\)](#)
- [Van Ysendyck, Jules Jacques \(Ontwerper\)](#)

Beschrijving

Het belfort met lakenhal is [erkend als werelderfgoed](#). De binnenstad van leper werd als bufferzone hieromheen afgebakend.

Het [volledige dossier](#) kan je raadplegen op de website van UNESCO.

Is de aanduiding van

- **Grote Markt 34, Sint-Maartensplein 1-3 (leper)** Het voorheen commerciële en administratieve complex tussen Grote Markt en Sint-Maartensplein - het voormalige kerkhof en kerk - biedt een unieke en geïntegreerde combinatie van Belfort-Lakenhal en bovendien Stadhuis.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15017>